

Theologiæ Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. VI. Præter habitum fidei non opus est alio lumine per se infuso:
neque species præviæ ad actum fidei, multò minùs rememorativæ post
actum relictæ, sunt in entitate sua supernaturales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

*Denique ob
carentiam
contrarii, &
gratiam
Dei.*

& minis facilius resistit, qui super hæc omnia voluit perseverare in fide. Sic ille. Præterea oriri potest hæc major firmitas ex eo, quod voluntas careat omni affectu erga objecta contraria; sicut ex tali carentia contingit, quod propositum non peccandi de cætero unius penitentis sit firmitus quam alterius. Omitto divinam gratiam tam extrinsecam quam intrinsecam, per quam sicut unus penitens rariùs relabitur in pristina peccata quam alius, ita quoque unus fidelis firmitus credit, id est, rariùs tentatur ad peccatum infidelitatis, & tentatus resistit magis tentationi, quam alius. Atque hanc firmitatem petimus à Deo, juxta Lugonem sup. numero 69. Dum dicimus: *Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.* Et hæc satis de intentione fidei.

*117.
Fides non
remittitur,
sicut nec
spes aut
charitas.*

Sequitur remissio; de qua habet secunda pars Conclus. *Fides non remittitur.* Est communis sensus Theologorum, qui dum asserunt, fidem non amitti aliis peccatis propter infidelitatem, id intellexerunt universaliter, ita ut nihil ejus amittatur, eodem modo, quo docent, gratiam per peccata venialia non remitti, sive non amitti, nequidem partialiter. Ratio breviter est; quia alias tota gratia per peccata venialia destrueretur; quippe unum peccatum veniale non magis meretur amissionem gradus gratiæ, quam alterum, ac per hoc sine aliquo peccato mortali homo ex iusto posset fieri injustus, quod constaret esse falsum. Et idem est de fide: si namque absque peccato infidelitatis posset tota fides amitti; eum tamen, ut patet ex Concil. Trident. per solum peccatum infidelitatis amittatur (sess. 6. cap. 15. ibi: *Afferendum est, non modo infidelitatem, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam justificationis gratiam amitti.* Quod generaliter, sicut sonat, intelligendum est, ut scilicet nihil fidei amittatur, nam, quod minuitur, verè ex parte amittitur. Quemadmodum qui ludo partem pecuniæ amittit, vel partem mercium naufragio, verè dicitur pecunias & merces amittere. Et verò quid clariùs, quam Concil. ibi affirmare non quocumque peccato mortali amitti fidem? Nihil, inquis, clariùs, sed eo modo, quo amittitur gratia, scilicet ex toto per quocumque peccatum mortale. Ast jam ostensum est, etiam ex toto posse & debere amitti fidem per aliquod peccatum mortale distinctum ab infidelitate, eum non sit ratio, cur Deus illud peccatum tali poenâ puniat magis quam aliud: poterit ergo quis successivè committere tot peccata mortalia distincta ab infidelitate, ut nihil amplius restet auferendum, quod tamen Auctores sententiæ oppositæ non audent concedere.

*Alias sine
peccato infidelitatis
posset amitti
tota fides
contra Triad.*

*Quod remittitur, ex
parte amittitur.*

*118.
Fides &
spes ali-
quando est
in peccatore*

Dices: Fides debiliior manet in peccatore. Resp. Lugo sup. num. 88. id provenire ex eo, quod mortua sit, nec à consortio charitatis foveatur, & excitetur; & quia peccatori desunt

serventiora auxilia, & lumina, quibus fides magis illuminetur & excitetur ad operandum. Sicut etiam ipse debiliior est in peccatore, non propter diminutionem intrinsecam habitus, sed quia foeda conscientia fiduciam retardat, juxta illud 1. Joann. 3. v. 21. *Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.* E contra verò conscientia maculata omnia timet & difficilius sperat. Sic ille. Addo, ego, etiam per peccata venialia charitatem reddi debiliorem, sive minui fervorem ejus, id est, perfectionem actus charitatis, manente habitu intrinsecò & essentialiter eque perfectò. Quid, si idem dicamus de fide? scilicet in peccatore minui ejus fervorem, id est, perfectionem actus fidei manente habitu intrinsecò & essentialiter eque perfectò. Igitur tametsi per absolutam Dei potentiam habitus fidei posset intendere diminui, equidem secundum præsentem Dei ordinationem non diminuitur, sed unico infidelitatis actu totus amittitur. Impræsentiarum queritur, an præter habitum fidei opus sit alio lumine infuso, & utrum species præter ad actum fidei, aut rememorative post actum relicta, sint in substantia supernaturales? Reluctio erit,

CONCLUSIO VI

Præter habitum fidei non opus est alio lumine per se infuso: neque species prævia ad actum fidei, multò minus rememorative post actum relicta, sunt in entitate sua supernaturales.

Hæc Conclusio in tres dividitur partes, quarum singulæ agillatim explicandæ sunt, & probandæ, quamquam aliqui parve utilitatis sint in ordine ad praxim seu morum directionem, quæ tamen potissimum spectari debet in hac materia, nam cognitio fidei, quanta est, ad dilectionem Dei ordinatur, seu proximè, seu remotè; ut declaratum fuit Conclus. 2. Itaque sub brevitate hanc Conclusionem transcurreremus. Prima ejus pars nullà aliâ indiget probatione, quia non apparet ratio, quare istud lumen requiratur; sed neque ex Scriptura, Conciliis aut Sanctis Patribus ejus necessitas colligitur; ergo non est asserenda. Enimverò objectum fidei per hoc lumen non redditur evidens, neque clariùs intelligitur, ut patet experientia, quæ ergo utilitas hujus luminis? Scriptura, Concilia, & SS. Patres fidem subinde vocant lumen: sed quid tum? Omnis namque cognitio dicitur lumen. Deinde Deus per gratias prævenientes excitat intellectum nostrum, ut perfectiùs apprehendat motiva credendi, & impedit passionem, quæ aliis intellectum obscurarent & à fide averterent. Et

Et denique per fidem objecta revelantur, quæ aliis lumine naturali non possemus cognoscere. Plura vide Sectione 3. Conclusionem 1. Sed enim, dicit aliquis, requiritur aliquod lumen naturale ex parte objecti visibilis ante productionem specierum; ergo consimiliter aliquod lumen spirituale ex parte objecti credibilis; antequam per actum fidei credatur. Respondet Neg. Consequentiam. Ratio disparitatis, quod lumen istud materiale sit forma inherens illuminans objectum; porro lumen fidei, quod vocant, inheret potentie ante productionem specierum; adeoque solum extrinsecè illuminat; hoc autem potest sufficienter facere habitus fidei. Ad quid ergo istud lumen infusum? Ad nihilum valet, & idem minime asserendum.

Idem dicitur de speciebus supernaturalibus in sua entitate. Ad quid enim illa supernaturalitas, nunquid ut clarius apprehendatur objectum fidei? Constat sane experientia, fideles non melius apprehendere objecta fidei, quam Hæretici; immò Hæretici docti melius apprehendunt, quam rudes Catholici. Ad quid ergo species supernaturales? Ut, inquit, possint esse principium proportionatum actui supernaturali fidei. Sanè objectum produens speciem est supernaturale, scilicet revelatio vel Deus. Sed contra 1. Revelatio non semper est supernaturalis in substantia, cum possit esse vox sensibilis externa, quæ Deus loquitur homini, quæ est sonus naturalis. Secundò: Lumine naturæ possumus cognoscere aliquod ens supernaturale esse possibile, & probabiliter judicare, quod existat, ut patet in Deo, qui est ens maximum supernaturale, & tamen lumine naturæ cognoscitur existere. Censet, quia per species naturales non possum naturaliter audire prædicationem fidei, & ejus objecta concipere? Scio, quia non censet. Cur ergo nequeat intellectus instructus talibus speciebus credere supernaturaliter objecta proposita?

Quia, inquit, sicut non sufficit habitus naturalis ex parte potentie, ita nec species naturalis ex parte objecti. Resp. sufficere habitum supernaturalem fidei vel auxilium actuale supplet ejus vicem, ut alia comprincipia producant effectum supernaturalem: an forte ipse intellectus est supernaturalis? Et si intellectus naturalis potest producere effectum supernaturalem propter comprincipium supernaturale, cur id negatur speciebus naturalibus? Nonne ad hoc, ut corpus gloriosum per dotem subtilitatis penetrat aliud corpus, necesse est, quod etiam in hoc corpore sit dos subtilitatis? Minime; sed eò ipso, quod tale donum est in alio corpore, debetur illi, quod alia corpora ei non resistant. Et consimiliter si esset aliquis oculus supernaturalis, non indigens lumine ad videndos colores, si talia objecta sine lumine producant sui species, posset cum hujusmodi oculo concurrere ad visionem supernaturalem absque eo, quod species essent supernaturales. Item, si esset aliquis intellectus supernaturalis eodem modo cognos-

ceret objecta naturalia, sicut de factò intellectus cognoscit, aliis enim supernaturalitas esset ei noxia. Sic etiam, in aliquorum sententia, conclusio Theologica supernaturalis procedit ex altera præmissa naturali; quia scilicet præmissa supernaturali debetur talis concursus, ut possit exire in actum. Ita ergo impræsentiarum habitui fidei, qui est quasi potentia cognoscitiva supernaturalis, debetur, quod objecta sufficienter proposita possint terminare ejus actum, & per consequens, quod possit secum trahere species, & elevare eas ad suum actum producendum. Ita Lugo Disp. 9. Sect. 4. n. 70. in fine.

Si objicias: connaturalius esse, quod causa improporcionata ad actum seu effectum supernaturalem elevetur per principium intrinsecum, atque adeò species debere intrinsecè elevari vel certe poni species supernaturales, quæ non indigeant elevatione. Resp. Cardin. sup. num. 71. id intelligendum esse de causis per se, non autem de causis quæ solum per accidens concurrunt propter conjunctionem cum alia causa, cui debetur eorum concursus, ut in exemplo statim adducto de præmissa naturali, quæ per accidens concurrunt ad Conclusionem Theologicam supernaturalem propter conjunctionem cum præmissa fidei supernaturalis, quem effectum præmissa naturalis ex se non intendebat, sed alium diversum: sicut etiam præmissa vera cum altera præmissa falsa concurrunt per accidens ad Conclusionem falsam præter intentionem præmissæ veræ, quæ ex se non ordinabatur ad Conclusionem falsam, sed ad veram. Interrogas Eminen. quæ sit ratio differentie? Resp. quia causa per accidens jam in actu primo per se intendebat aliquid, quod, quia ex parte saltem invenit in eo effectum, concurrunt ad illum, licet non ordinaretur per se ad totum, quod in effectu invenitur. Sic equus per se intendit in actu primo generare alium equum sibi similem, à concursu tamen aliorum trahitur ad generandum per accidens mulum, in quo invenit aliquas equi proprietates, licet non omnes. Sic etiam præmissa naturalis, licet ex se in actu primo non ordinetur ad Conclusionem supernaturalem, ordinatur tamen ad Conclusionem & assensum propter motivum, quod est in ipsa præmissa, quod invenit etiam in Conclusionem supernaturalem; licet sit aliquid aliud ad quod præmissa naturalis per se non ordinabatur: & idem est de specie naturali concurrente per accidens ad actum fidei supernaturalem propter concursum habitus supernaturalis. Quare jam in his causis invenitur in actu primo aliquis ordo per se ad effectum, nampe ad alium, cui similis est hic effectus in aliquibus prædicatis, licet per accidens sit dissimilis in aliis. Quando verò causa non per accidens, sed per se elevatur ad aliquem effectum, si elevatio non sit intrinseca, non habet per se ordinem in actu primo ad effectum, v. g. aqua ex se & ut condistincta ab elevatione (in sententia, quæ docet Sacramenta physice causare gratiam) non ordinatur

122.
Objectio.

Resp. Lugo, causam per accidens effectus supernaturalis non debere esse supernaturalem.

Species naturalis concurrunt per accidens ad actum fidei supernaturalem.

per se in actu primo ad gratiam, neque ad aliquid simile gratiæ, quare effectus procedet à causa, quæ in actu primo nullo modo ordinetur ad effectum, neque ad aliquam ejus prædicatam, & ideo diximus, debere conaturalius elevari intrinsecè, ut in actu primo haberet ordinem intrinsecum ad effectum. Ita Lugo.

123.
Dum adesse
habitus su-
pernatu-
ralis elevans
intellectum.
Lugo.

Sed enim, dicit aliquis, etiam intellectus per accidens solum causat intellectum su-
pernaturalem propter concursum habitus in-
fusi, vel alterius principii supernaturalis, ergo nec ipse elevari debet per principium intrinsecum. Respondet Cardinalis sup. num. 72. ex alio capite requiri in intellectu habitum intrinsecum, quatenus scilicet actus illi supernaturales supponunt ex se principium radicale ordinis divini, ad quod consequi debent potentia proxima ejusdem ordinis, qui sunt habitus infusi. Deinde: potuisset quidem intellectus elevari etiam per aliquid extrinsecum, si deretur aliqua concausa creata supernaturalis extrinseca intellectui, quæ ex se ordinaretur ad illum actum supernaturalem, & exigeret concursum intellectus ad illum. Talis autem causa non datur, quia non esset substantia supernaturalis, sed accidens; hoc autem non esset nisi virtus data ad elevandum intellectum, atque adeo ex natura sua deberet inhzere ipsi intellectui, ad cuius elevationem ordinatur. Sic ille.

Dens potest
sufficit aliter
ordinare.

Quando ergo dicitur, quod intellectus elevetur ad primum actum supernaturalem fidei per aliquid extrinsecum, non sic intelligas, quasi id, quod gerit vicem habitus, sit aliqua substantia, aut accidens extra omne subiectum, sed quod non sit aliquid permanens intrinsecum intellectui, sed qualitas aliqua transiens, subiecta tamen in ipso intellectu, qui dicitur principium extrinsecum in comparatione habitus infusi, qui est qualitas permanens data intellectui ad constanter producendum quemcumque actum supernaturalem fidei.

124.
Sufficit unum
principium super-
naturale,
scilicet ha-
bitus.
Lugo.

Si rursus obiecas: Habitus & species constituunt unum integrum principium actus; ergo debent esse ejusdem ordinis. Resp. 1. Etiam intellectus cum habitu constituit unum integrum principium actus, nùm ideo intellectus est supernaturalis in substantia, quemadmodum est habitus? Secundo: sicut obiectum, (inquit Eminen. sup. numero 73.) non debet esse ejusdem ordinis cum habitu, vel potentia cognoscitiva, ita neque species, quæ se repetit ex parte obiecti, & supplet concursum illius. Differentia hæc est, quod obiectum cum non debeat inhzere potentia cognoscitiva, potest esse magis materiale, quàm illa, atque ideo intellectus spiritalis potest intelligere obiecta materialia, species vero quæ datur ad instruendam & compleendam potentiam cognoscitivam, ut ipsa sine concursu immediato obiecti possit ad quatuor producere co-

Intellectus,
potest intel-
ligere ob-
iecta mate-
rialia.

gnitionem illius, debet accommodari, & proportionari potentia in immaterialitate; atque ideo anima spiritalis debet recipere species spirituales obiectorum materialium, quia alias non possent recipi in subiecto adæquato spiritali. Quoad supernaturalitatem vero non requiritur hæc proportio, sicut nec inter obiecta materialia & habitum supernaturalem, per quem possunt cognosci. Hæc ille. Istud igitur argumentum Adversariorum nullius est roboris.

Sed neque hoc, quod sequitur, ut putat: Habitus scientia infusus in Christo exigebat species etiam supernaturales proportionatas illi habitui: ergo similiter habitus fidei. Hæc, inquam, consequentia non valet, ut bene notavit prædictus Auctor num. 74. Ratio enim (inquit ille) cur species scientia infusæ in Christo fuerint supernaturales (supposito, quod fuerint supernaturales) non est, quia habitus erat supernaturalis, sed quia non poterat dari species naturalis omnium creaturarum possibilem, vel etiam futurarum; cum species quidam naturalis supponat existentiam sui obiecti; & non possunt supponi existentia omnia obiecta possibile, vel futura. Quare nulla potuit esse species naturalis, quæ ea omnia obiecta repræsentaret. Potest autem esse species naturalis repræsentans obiecta fidei, utpote de factis existentia. Quæ ergo hic necessitas ponendi species supernaturales in substantia? Nulla prorsus; & ideo non sunt ponenda, maxime in nostra sententia, quæ non admittit nisi tres habitus, fidei scilicet, spei & caritatis per se infusos, seu supernaturales in substantia. Quid ergo mirum, si negemus species supernaturales in substantia, cum Lugo & alii, qui admittunt virtutes morales infusas, nihilominus negent hujusmodi species, quæ neque ex ratione, neque ex auctoritate probantur, quod sufficit ad veritatem nostre Conclusionis;

Quæ etiam aliunde ostenditur: quia vel illæ species infunduntur à solo Deo, vel produ-
cuntur ab obiectis mediata vel immediata, ut
aut alia species. Primum nequit dici; quippe
tunc prædicatores verbi Dei nullum haberent influxum in conversionem infidelium, sed ipsorum ministerium solum deserviret ad regendam operationem Dei, qui solos interius species ministraret absque ullo concursu prædicationis humane. Quare immerito Apostolus 1. Cor. 3. v. 6. dixit: Ego plantavi. Et c. 4. v. 15. Et Evangelium ego vos genui. Ridiculus enim esset, qui diceret, se aliquam arborem plantasse, & quod ipso semine jacente, quod nihil protulisset, aliud semen aliud diversum in eodem solo posuisset, ex quo arbor nata est. Et ita fieret in casu præfati, ut consideranti patet. Oportet ergo dicere, species illas, quas prædicatio gignit in mentibus audientium, influxum habere, saltem mediatum in assumptum fidei, ne alias totam prædicationem Evangelicam

phantasticam, & apparentem reddamus, si Deus solus ad præsentiam Prædicatoris species alias infundat, sicut si ad eandem galli illas infunderet, inquit Lugo sup. num. 58. Si dixeris, illas species deservire ad primas apprehensiones; quæro ego, an illæ apprehensiones sint naturales, & deserviant ad fidem? Si affirmes, infero: ergo etiam species naturales possunt deservire; Si negas; jam redit eadem difficultas.

Sed nunquid rectè dicitur, quod illæ supernaturales, quas ponunt Adversarii, causentur ab objectis? Nequaquam: nam si objecta naturalia vel sensationes, quibus percipiuntur, possunt producere species supernaturales, non est ratio, quare species naturales mediante habitu fidei nequeant concurrere ad actum supernaturalem fidei; præsertim cum potentia cum uno principio supernaturali habeat vires sufficientes, ut secum trahat omnia alia principia naturalia ad producendum effectum supernaturalem. Aliqui ponunt hic differentiam inter apprehensiones & species, cur potius hæ debeant esse supernaturales quàm illæ, quia species concurrunt in genere causæ efficientis, apprehensiones solum quasi formaliter proponendo objectum. Alii docent, etiam apprehensiones esse supernaturales. Sed neutrum placet; non primum, quia gratis asseritur, potius causam quasi formalem actus supernaturalis posse esse naturalem, quàm causam aliquam efficientem. Nonne intellectus est causa efficiens & tamen naturalis? Si ergo intellectus potest elevari per principium supernaturale, puta habitum infusum, ad phisicæ & efficienter producendum actum supernaturalem, quidni etiam species? Expectabo differentiam. Aliter redarguit hoc punctum Cardin. sup. nu. 61. Quantum ad secundum, apprehensiones non esse supernaturales satis probatur ex habentibus dictis, nisi velimus omnes ferè actus intellectus facere supernaturales, quatenus plurimi & frequenter possunt saltem mediâ deservire ad actum supernaturalem, ut bene ostendit Lugo sup. n. 81.

Hoc unicum dico: Nulla est necessitas concedendi huiusmodi apprehensiones infusas, nec multiplicanda sunt entia supernaturalia sine necessitate, maxime contra communem Theologorum sententiam, & contra experientiam, quâ videmus nobis à prædicatoribus & magistris accipere nos tam species, quàm apprehensiones objectorum, quæ credimus, & quibus ad credendum utimur, non minùs quàm species & apprehensiones aliorum objectorum accipimus à propositione externa. Igitur non sunt excogitandi alii actus supernaturales, nisi ad quos dantur habitus infusi; porro non datur habitus fidei ad proponendum vel apprehendendum ea, quæ nobis dicuntur, sed solum ad credendum; & idè soli actus fidei sunt supernaturales in substantia, secus species aut apprehensiones objectorum fidei. Neque idè contradicimus Concilio Arziliano II. c.

Thomas II.

7. dicenti; hæretico falli spiritu eos, qui dicunt, posse hominem Evangelicæ prædicationi consentire absque illuminatione & inspiratione Spiritus Sancti, ibi enim Concilium nihil aliud vult, quàm hominem non posse credere sicut oportet ad salutem, ut dicit Triden. Sess. 6. can. 3. sine speciali Dei gratia. Unde sic incipit d. cap. 7. Si quis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare, ut expedit aut eligere, sive salvari, id est, Evangelicæ prædicationi consentire posse confirmat &c. Ergo vel species vel apprehensiones sunt supernaturales in substantia, negatur consequentia, sufficit quod sint supernaturales in modo. Quinto nec ipsum iudicium credibilitatis est supernaturale in substantia, ut offendimus Sect. 4. Conclus. 2. sed tantum in modo; vide ibi dicta, quæ si non potiori ratione, saltem æqualiter applicari possunt speciebus & apprehensionibus, utpote non magis concurrentibus ad actum fidei, quàm d. iudicium. Censet, quod omnia, quæ præcedunt cognitionem supernaturalem sint supernaturalia in substantia? Scio, quod non censet; alioqui sentatio & actus phantasiæ, à quibus incipit cognitio fidei, deberent esse supernaturalia in substantia, quod nullus hæcenus docuit.

Dices: Ad Conclusionem supernaturalem semper requiritur una præmissa supernaturalis. Estd: ergo apprehensio vel species præcedens actum fidei debet esse supernaturalis. Negatur Consequent. Ratio est, quod Conclusio habeat idem objectum cum præmissis; cum ergo illa habeat aliquod objectum, ad quod datus est habitus infusus, etiam altera præmissa debet habere tale objectum: jam autem, licet apprehensio præcedens, aut etiam species attingant idem objectum formale, quod attingit iudicium præcedens, aut etiam ipse actus fidei, non tamen assentiendo, sed simpliciter proponendo; fides autem datur, ut statim adhuc dixi, non ad proponendum, sed ad assentiendum. Instat quidpiam: Habitus infusus voluntatis elicit etiam actus imperfectos seu simplices complacentias circa suum objectum. Transeat: ergo etiam habitus infusus intellectus, qualis est habitus fidei, eliciet simplices apprehensiones circa idem objectum, ac per hoc erunt supernaturales in substantia. Negatur rursus consequentia, quidquid sit de Anteced. Ratio autem disparitatis est, quod complacentia simplex sit verus actus voluntatis amplectens idem objectum, & propter idem omnino motivum formale, licet sit vel indeliberatus, vel conditionatus: at verò simplex apprehensio non est assensus intellectus, nec absolutus, nec conditionatus, nec liber, nec necessarius; quia per illam intellectus solum audit. Quid ergo mirum si non sit supernaturalis in substantia; sed tantum naturalis, veluti voces & alia signa externa, per quæ proponitur nobis objectum credendum? Atque hæc satis de speciebus & apprehensionibus prævis.

Sed quid dicam de speciebus rememorative?

transformationem requirit gratiam ad credendum.

vi Trid.

Non species aut apprehensiones in substantia supernaturales.

129. Objectio.

Solutio.

Species tantum dantur ad proponendum, fides ad assentiendum.

Simplex

apprehensio non est assensus.

130.

H h 3

*Species re-
memorati-
væ non sunt
supernatu-
rales in sub-
stantia.*

*Sed merò
naturales.*

tivis? Sicut Conclusio ait, multò minùs sunt supernaturales in substantia, utpote quæ non concurrunt proximè nisi ad actum naturalem, scilicet memoriam actûs præteriti. Unde hic actus non versatur proximè & commensuratè circa Deum, sicut debet versari actus supernaturalis in substantia. Deinde, actus non aliter imprimunt speciem sui in memoria, nisi quatenus à nobis perceptibiliter eliciuntur; quippe quò magis vel minùs percipimus nos elicere aliquem actum, eò magis vel minùs illius recordamur; hinc quando valdè distracti eliciamus aliquem actum, postea ipsius non recordamur: cum igitur actus supernaturales non aliter percipimus, quàm naturales, sequitur, quòd non imprimant speciem rememorativam nisi naturalem: quàmquam enim res naturalis non possit producere rem supernaturalem, benè tamen contra res supernaturales rem naturalem: perfectius namque potest producere minùs perfectum, non contra imperfectius rem magis perfectam. Denique, species illæ rememorative, quæ remanent ex actu supernaturali, debentur agenti naturali seu naturæ, ut possit de actibus suis reddere rationem, & gubernare suas actiones futuras juxta id, quòd priùs cognovit, unde solum sunt supernaturales præsuppositivæ, quia scilicet supponunt actum supernaturalem, non autem formaliter, quæ ipsi in se sint supernaturales, quomodo intelligitur nostra Conclusio. Itaque nulla est necessitas ponendi species rememorative supernaturales in substantia, & idèd non sunt ponendæ juxta sup. dicta de speciebus & apprehensionibus præviis. Quæro an fides habitualis sit vera virtus? Respondio erit,

CONCLUSIO VII.

Fides habitualis informis tam essentialiter est vera virtus, quàm formata; non tamen est viva virtus.

*131.
Quæstio de
nomine est
an fides in-
formis sit
vera vir-
tus, an non.*

Probarum est sup. Conclus. 4. habitum veræ fidei posse fieri informem: si informis fiat; quæritur an maneat vera virtus? asserit prima pars Conclusionis cum Scoto, aliter sequente S. Thoma; sed inter hos sola est quæstio de nomine veræ virtutis: si hoc nomine intelligas perfectam intrinsecè & essentialiter tantum, uti propriè & in rigore Philosophico sonat ly, *virtus*, videtur clarum satis, quòd fides informis, & generatim quælibet virtus moralis informis sit vera virtus. Quid enim essentialiter deest? si verò virtutis nomine intelligas omninò perfectam, tam extrinsecè & accidentaliter, quàm intrinsecè & essentialiter, æquè clarum est, quòd fides informis non sit hoc sensu vera virtus: uti nec ulla vir-

tus moralis informis, hunc loquendi modum usurpat S. Thomas; & verò opportunior est ului Theologico ad confutandos Hæreticos modernos dicentes solam fidem justificare: si enim habitus fidei solius, non sit vera virtus, quomodo justificabit peccatorem actus ejus? excusat quoque Catholicos, ut in exercitio aliarum virtutum charitatis actum, imperium vel motum conjungant.

Audiamus Doct. Angelicum 1. 2. quæst. 65. ar. 4. Dicendum, quòd fides & spes, sicut & ceteræ virtutes morales dupliciter considerari possunt, uno modo secundum inchoationem, quædam & alio modo secundum perfectionem, quædam. Secundum perfectionem esse virtutis; cum enim virtus ordinetur ad bonum opus agendum, virtus quidem perfecta dicitur ex hoc, quòd potest in opus perfectum bonum: quòd quidem est, dum non solum bonum est, quòd sit, sed etiam benè sit. Et post pauca: Fides & spes sine charitate possunt quidem aliquantulum esse: perfecta autem virtutis rationem sine charitate non habent. De virtutibus autem moralibus præmiserat articulo 2. Virtutes morales præ sunt operativa boni in ordine ad finem, qui non excedit facultatem naturalem hominis, possunt per opera humana acquiri: & sic acquisite sine charitate esse possunt, sicut fuerunt in multis gentilibus: secundum autem quòd sunt operativa boni in ordine ad ultimum finem supernaturalem, sic perfectæ & verè habent rationem virtutis, & non possunt humanis actibus acquiri, sed infunduntur à Deo; & hujusmodi virtutes morales sine charitate esse non possunt. Ex his patet S. Thomam admittere fidem & virtutes morales informes, quas imperfectas esse dicat, eò quòd non sint operativa boni in ordine ad ultimum finem supernaturalem, id est, beatificæ, si autem per charitatem accedentem beatificæ fiant, jam perfectæ virtutes fiant, quæ antea verè & essentialiter virtutes erant: Ut enim dicit articulo 4. ad primum: Fides & spes secundum proprias rationes, nec à charitate dependent: & idèd sine charitate esse possunt.

Videamus quàm propinquè his accedat Doctor Scoticus: is agens de connexionione virtutum moralium cum Theologicis, in 3. dist. 36. n. 27. ait: De tertio Articulo Aug. cont. Iul. l. 4. c. 2. videtur dicere, quòd non sunt vera & perfectæ virtutes sine charitate. Et hoc probat, quia talis non gloriatur perfectè in Domino. Propositis deinde contra hoc tribus argumentis ex S. Aug. & ratione resolvit eum. 26. Potest dici quòd nulla virtus inclinat ad finem ultimum, nisi mediante illa, quæ est per se respicere finem ultimum: & ita si sola charitas respicit finem ultimum immediatè, alia non erunt ad finem ultimum nisi mediante charitate. Quatenus autem sunt quædam instrumenta persciendi hominem, debent esse instrumenta ordinandi ipsum ad finem ultimum, in quo est sua perfectio: & idèd sunt imperfectæ sine charitate, sine qua non possunt sic ordinare. Talia ad litteram ferè dedimus ex S. Thoma. Pergit Scoticus. Tamen quia ista imperfectio non est earum secundum propriam speciem, idèd quælibet earum potest esse perfectæ in sua